

Peruskoulun uusien opetussuunnitelmien rakentumista on syyskuusta alkaen voinut seurata verkossa (www.oph.fi/ops2016). Ensimmäinen kommentointikierros päättyi itsenäisyyspäivän aattona; palautetta sai antaa kuka tahansa, ja kaikki asialliset kommentit julkaistiin sellaisenaan verkkosivulla. Toimintamalli siis suosii avointa keskustelua.

Opetussuunnitelmatyön tavoitteista yksi ilahduttaa: perusopetuksen sisältöjä halutaan jäsentää ja karsia ”sitien, että voidaan kiireettömämmin keskittyä olennaiseen ja syventää oppimista”. Ehdittäisiinkö tulevaisuuden koulussa sisäistää jopa ymmärtävän lukemisen ja retoriikan perustaitoja? Kevätlukukaudella alkaa oppiainekohtaisten olennaisuuksien määrittely, ja samalla hahmottunee sekin, kyetäänkö kiireettömyyden ja syventymisen tavoitteen edellyttämään karsimiseen.

Jos karsimista ei hennota tehdä, sen voi kiertää esimerkiksi keksimällä uusia kattokäsitteitä, jotka jokainen koulu, opettaja ja vanhempainyhdistys voi lukea haluamallaan tavalla. Ilmiö on jo aluillaan luonnoksen kohdassa, jossa kuvaillaan seitsemän ”tulevaisuuden edellyttämän laaja-alaisen osaamisen” aluetta. Äidinkielen kannalta olennaisimpia lienevät ”ajattelu ja oppiminen”, ”kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu” sekä ”monilukutaito”.

Termi *monilukutaito* askarruttaa: mitä uutta *moni* tuo ennestään kattavaan *lukutaitoon*? Monilukutaito on tietysti käännöslaina englannin termistä *multiliteracy*. Luonnoksen mukaan se kokoaa yhteen kaikenlaisten kuultujen ja nähtyjen, staattisten ja liikkuvien tekstien, kuvien ja merkkijärjestelmien auditiivisten ja visuaalisten ilmiöiden ymmärtämisen taidot. Eikä siinä kaikki – monilukutaidolla tarkoitetaan myös taitoja tuottaa näitä kaikkia. Kyse on tulevaisuuden luku-, kirjoitus- ja laskutaidoista, jotka ulottuvat kaikkien oppiaineiden kaikkiin tekstilajeihin: puhuttuihin diskursseihin, matematiikan symboleihin ja kuvalliseen ilmaisuun. Joidenkin kommentoijien mukaan määritelmään tulisi lisätä vielä luonto: monilukutaito voisi tarkoittaa myös luonnon lukemisen taitoa.

Kuvausta lukiessani alan uskoa, että monilukutaito on vähän samalla tavalla tärkeä asia kuin ”hyvä elämä”. Sitä ei uskalla vastustaa. Totta kai se kuuluu tulevaisuuden edellyttämään laaja-alaiseen osaamiseen. Oivallista, että se on huomattu pukea sanoiksi. Kun kontekstina kuitenkin on niinkin pragmaattinen paperi kuin peruskoulun opetussuunnitelma, on huomattava, että näin moninaista lukutaitoa ei yhden ihmiselämän saati peruskoulun oppimäärän aikana voi saavuttaa.

Tähän mennessä on kuitenkin vasta tehty tilaa varsinaiselle opetussuunnitelmatyölle. Seuraavaksi on eri alojen asiantuntijoiden kerrottava, mitkä sisällöt ovat niin tärkeitä, että ne voidaan ja uskalletaan määritellä selvärajaisesti. Opettajankouluttajana toivon työvälinettä, jonka avulla uudet opettajat voivat tulevaisuudessakin muuttaa joitakin hyvään elämään kuuluvia tavoitteita ymmärrettäväksi oppituntitoiminnaksi.

MARIA KELA

Virittäjän toimitussihteerinä on aloittanut kandidaatti Armi Sinerkari, jonka toivotamme lämpimästi tervetulleeksi Virittäjän toimitustiimiin.